

Stockholm 15 september 2024

Remissvar: Ett inkluderande jämställdhetspolitiskt delmål mot våld (SOU 2024:21)

#utanskyddsnät noterar att regeringen genom denna utredning sätter fokus på vad man anser som brister i formuleringen av det nuvarande sjätte jämställdhetsmålet. Hur våldet benämns styr hur resurser och insatser fördelas, även hur våldet bedöms juridiskt av rättsväsendet. Våldet som omfattar många olika grupper som riskerar att osynliggöras.

#utanskyddsnäts ståndpunkt har varit och är att det inte finns en enskild beteckning som täcker in alla former av våld vår grupp utsätts för. Vi ser även andra utsatta grupper i samhället som hamnat vid sidan om rådande jämställdhetsmål och politik. I slutet av detta dokument tar vi upp de två begrepp som vi menar bör användas.

#utanskyddsnät har deltagit i arbetet med utredningen som referensgrupp. Vi ser att flera av de punkter vi påpekat omfattas av förslaget. #utanskyddsnät välkomnar därför förslaget som inkluderar ett mycket bredare spektrum av våldsutövning som våra medlemmar har erfarenhet av.

I vårt remissvar kommer vi i huvudsak att diskutera de delar av utredningen som rör vår målgrupp.

Den lagstadgade rätten till vård, stöd och skydd när man är våldsutsatt enligt Socialtjänstlagen och Hälso- och sjukvårdslagen medger inga undantag. Men i praktiken hamnar ofta de kvinnor som lever med en drogproblematik, i hemlöshet, som utför sexuella tjänster mot ersättning eller är dömda för brott mellan stolarna och får därför inte det stöd som de har rätt till.

I vårt nätverk finns vittnesmål om att bli nekad på våldtäktsmottagning för att man varit påverkad av droger eller alkohol, av att bli våldtagen vid sexköp och att polis eller rättsväsende inte ser det som ett brott eller, att inte kunna få plats på ett skyddat boende när man blivit våldsutsatt för att man inte är nykter och drogfri.

Rätten till upprättelse i rättssystemet är dock allmän och medger inga undantag. Bland medlemmarna i #utanskyddsnät finns många erfarenheter av att inte bli tagen på allvar hos polis och rättsväsende vid våldsutsatthet eller utsatthet för sexuellt våld.

Bristen på skydd, stöd, vård och upprättelse är i vår mening ett uttryck för ett strukturellt förtryck som indirekt godkänner våld och sexuellt våld mot vår grupp. Våldet som vår grupp utsätts för är inte orsakat av individuella livsstilsval av de kvinnor som blir utsatta. Istället

accepteras och normaliseras våld och våldtäkter mot kvinnor i utsatthet av samhället och dess instanser. Till slut kan detta strukturella förtryck internaliseras av de som är utsatta och leda till att de inte förstår sin utsatthet eller upplever att de skulle vara värda att förnedras och misshandlas.

Vi vill peka på att det finns en risk med "uppräknningar" av olika grupper. För när man punktar upp utsatta grupper, och blir mer och mer specifik, ökar risken att några grupper hamnar utanför och inte omnämns. Detta trots att de är en del av den målgrupp som man talar om. Exempel på grupper i föreliggande dokument som saknas eller syns för lite är följande: Hemlösa, papperslösa och kvinnor med psykisk ohälsa.

Vår oro med en mer detaljerad och specifik definition av olika grupper är att de som har politiska resurser och kontakter syns och får genomslag på bekostnad av grupper/individer som är mer utsatta (vår målgrupp) och inte självklart anses som skyddsvärda. Vissa grupper hörs inte, har ingen en lobbygrupp. Det är faktiskt denna SoU också ett exempel på.

Vi menar alltså att det borde finnas mer kunskap i denna SoU om beroendeproblematik och kopplingen till våldsutsatthet. Inte minst eftersom i princip alla i gruppen har upprepade erfarenheter av grovt våld vilket i sin tur har konsekvenser för hur stöd och skydd bör utformas för att fungera.

Mäns våld mot kvinnor är ett paraplybegrepp som förutom de kvinnor som utsätts av sin man/partner för våld i hemmet också innefattar exempelvis hedersrelaterat våld och förtryck, systematiska våldtäkter i krig, våld mot kvinnor i utsatthet (papperslösa, kvinnor på flykt, trafficking, i drogberoende, psykisk ohälsa, hemlösa, funktionsnedsättning, prostitution, med familjedjur osv).

Våld i nära relationer inkluderar andra grupper som inte identifierar sig enligt normen, exempelvis HBTQIA+. Men också heterosexuella män och numera också barn samt hedersrelaterat våld och förtryck som riktas mot män och pojkar.

#utanskyddsnät slutsats är att de två ovan nämnda begrepp i kombination täcker in de flesta våldsutsatta grupper utan att ställa dem mot varandra. Vår slutsats är således att dessa två begrepp är de som bör användas när man talar om våldsutsatthet.

Remissvaret är bearbetat i #utanskyddsnäts tankesmedja PIKO

Sammanställt av Lotten Sunna och Carin Holmberg

Godkänt av #utanskyddsnäts styrelse genom ordförande Anne Ryen